

De dienaar des Heeren hief zegenend de hand op (Blz. 373)

De mozaïkvloeren, naar de teekeningen en schilderijen van beroemde kunstenaars, stelden tooneelen voor uit de wereldgeschiedenis, als den slag bij Arbela en den dood der driehonderd Fabiërs, of idyllen uit de mythologie.

Alles was zóó fijn en zóó kunstig vervaardigd, dat men meende het werk van een schilder te zien, en niet dat van een geduldig handwerksman.

Eén vertrek in het reusachtige paleis was zóó ingericht, dat het door middel van eene vernuftige machinerie om eene as kon draaien

en de beweging van het hemelgewelf volgen, met dien verstande, dat van hier uit gezien, de zon niet om de aarde wentelde, maar slechts op en onder scheen te gaan.

— Zie, Poppea, sprak de Keizer, toen hij zijne gemalin het eigenaardige van dit vertrek verklaarde, hier zal ik verblijf houden, wanneer ik het lot van het Rijk overpeins. Ik ben dan los van al het aardsche. Ik zweef — daar ik mijn « evenbeeld aan den hemel » steeds in dezelfde richting gadesla — dan vrij over de aarde, die het volk aan zich geketend houdt

en wentel zoo om de wereld, die mijn scepter tot slavin maakt.

Aan het hoofdgebouw sloten verder tallooze zuilengangen aan, omheinde tuinen, weilanden, kleine bosschages, kunstige opgeworpen heuvels met prachtige vergezichten, alles door gangen, galerijen en bruggen verbonden zoodat het een reusachtig geheel uitmaakte.

Ook vond men er een aantal vijvers met roei- en zeilbooten.

— Bij Zeus! riep Poppea Sabina uit, hier, tusschen de schitterende marmeren oevers, kan men eene behoorlijke pleziervaart op touw zetten; dat zal vroolijker zijn, dan het vervellende geschommel op het onyx-bekken in Bajea!

— Gij kunt hier alles vinden wat gij begeert, sprak de Keizer. Eindelijk, eindelijk, hebben wij ons doel bereikt! Zóó hoort het! De Keizer bewoont nu eene stad alleen. Deze stad zal « Roma » heeten, totdat zij eenmaal in den loop der eeuwen ondergaat.

Hiermede is aan de nagedachtenis van Romulus, den stichter van den Romeinschen Staat, voldoende eer bewezen. Zijn vierhoekig Rome was niet half zoo groot als dit huis. Het eigenlijke Rome echter, dat ik uit zijne assche deed verrijzen, zal voortaan « Neronia » heeten, want het is mijn werk en niet dat van Romulus.

Het verwondert u, dat ik hier een plan opvat, dat de tegenstanders mij eenmaal hebben toegedicht, nog vóór het in mijne gedachten was opgekomen! Juist daarom zal het zoo zijn! Ik zal het bewijs leveren, dat al het kwaad, dat men mij aanwrijft, als van zelf in lauweren en rozen verandert.

Op den dag, dat wij den zoon, dien gij mij schenken zult, den roemrijken naam Claudius Nero Sabinus geven, zal ik den Senaat een besluit laten afkondigen, waarbij de stad herdoopt wordt, en dit voor het gezamenlijke Quiritenvolk plechtig bevestigen!

— Leve Claudius Nero Sabinus! fluisterde Poppea.

— Leve Neronia!

Op dit oogenblik struikelde een der dragers over den drempel van malaschiet, dien men

moest overschrijden om in het grootste der vijf vacaediën te komen.

Hij viel op de knieën en trok een der draagbalken mede, zoodat ook zijn achterman wankelde.

Wel gelukte het aan de bovenmenschenlijke krachtsinspanning van de overige dragers eene geheele omkanteling te voorkomen, maar Poppea Sabina had zoo dicht tegen den rand geleund, dat zij met kracht tegen een der zuilen werd geslingerd.

Van alle zijden snelde men hulpvaardig toe.

Nero, die zich nog tijdig aan de andere leuning had kunnen vastklemmen, sprong uit den draagstoel en boog zich over zijne gemalin heen, die doodsbleek, met gesloten oogen daar nederlag.

De vrijgelatene Paulo beurde haar met groote behoedzaamheid van den grond op, de slavinnen besprenkelden haar met opwekkend reukwater, terwijl de ongelukkige drager op bevel van Tigellinus terstond achter slot werd gebracht.

— Poppea! riep Nero wanhopend uit.

Zij sloeg de oogen op en trachtte te lachen, doch eene bange, pijnlijke uitdrukking in haar gelaat verried, dat zij hevig leed.

— Het is niets! zuchtte zij, terwijl zij nogmaals de oogen sloot. De vreeselijke schrik... Laat dien schurk in stukken houwen! Paulo, ik dank u! Zoo niet, gij licht mij te hoog op! Laat mij languit liggen... zoo... zoo!

— Roept de artsen! schreeuwde de Keizer woedend. Vooruit! Brengt de vorstin naar haar cubiculum. Gevloekt zij deze onheilspellende dag! Waarlijk een fraaie intocht en een verkwikkend welkom! Voorzichtig, indien uw leven u lief is! Moed, lieve Poppea! Daar komen zij reeds aan: Aristodemus en de wijze Eurotas!

Met de grootste behoedzaamheid bracht men Poppea naar haar weelderig ingerichte vertrek. Eurotas en Aristodemus onderzochten haar zoo nauwkeurig mogelijk.

Met angst wachtte Nero op den uitslag van het onderzoek. Toen de artsen verklaarden zich nog niet te kunnen uitspreken, ontstak

hij in vreeselijke woede en riep hun toe, dat hij hen zou laten ombrengen, indien zij de keizerin niet onmiddellijk een daadwerkelijke hulp verleenden.

— Laat mij dan terstond dooden! antwoordde Aristodemus, het hoofd buigende. Tegen de macht van het noodlot en de natuur kan ik niet strijden!

— Hoe? Gij waagt het...

— Ik waag het, u op de raadsbesluiten en de almacht van het Fatum te wijzen, waaraan wij allen onderworpen zijn, gij, machtige gebieder, zoowel als een veroordeelde slaaf. Laat mij het hoofd voor de voeten leggen, mij, den nietigen sterveling, want op de goden en het Fatum kunt gij u niet wreken!

Nero antwoordde niets.

Hij was bleek van ontsteltenis.

Eindelijk greep hij den arts bij de hand en sprak op bijna smeekenden toon:

— Tracht het onheil af te wenden! Ik zal u vorstelijk beloonen! Ik trek alles in, waarmede ik u bedreigd heb.

— Het ongeluk heeft hem krankzinnig gemaakt, mompelde Aristodemus, terwijl hij weder aan het rustbed der lijderes trad. Gebiedster, hoe gevoelt gij u thans?

— Ik lijd ondragelijke pijnen, steunde Poppea zacht. Mijn hart wordt vaneen gereten. O, die schurk! Hij deed het met opzet! Hij behoorde... tot... de geheime aanhangers van... de doode Octavia!

— Waarlijk, gij dwaalt, antwoordde Aristodemus. Het was een ongeluk, gebiedster! Allen, die er bij tegenwoordig waren, zijn er van overtuigd.

— Stil! ik weet het beter! Het was... het was... Octavia? Weg! Weg! Laat mij alleen! O, hoe dat woelt en brandt! Als droeg ik de geoliede omhulsels van de Nazereners! Ik sterf van pijn!

Nero moest bijna met geweld uit de kamer verwijderd worden.

Door Tiggellinus, Paulo en eenige slaven begeleid, begaf hij zich naar het vertrek, waarin het draaien van het hemelgewelf werd nagebootst. Bij de aankomst van het Keizer-

paar was de kunstige machinerie in beweging gebracht.

Hier zat hij nu, de beheerscher van het wereldrijk en hield gelijken tred met de allesverlichtende zon, terwijl daar ginds, slechts eenige honderden schreden van hem verwijderd, zijn vrouw hulpeloos in smartelijke pijnen te kermen lag.

Cassius bood zijn gebieder een beker zwaren Samiër en eenige vruchten aan.

Nero deed driftig eenige teugen, maar het was hem onmogelijk, zelfs van de heerlijk gezwoilen vijgen ook maar ééne bete te gebruiken.

Hij beefde over het gansche lichaam, terwijl zijne polsen en slapen als zoovele hamers klopten.

Twee uur later werd hem het bericht gebracht, dat de toestand van de Keizerin verslechterd was.

De slaaf, die hem dit bericht bracht, keek angstig naar den grond, als vreesde hij een dolkstoot.

Daarna bewogen zich zijne lippen, maar hij kon geen woord verder uitbrengen.

— Ga voort! kreet Nero, op hem toetredende.

— Gebiedster, ik durf niet!

— Spreek! verzocht de Keizer, door eene plotselinge ontroering aangegrepen. Ziet gij niet hoe gij mij foltert met uw stilzwijgen? Spreek, al was 't het ergste!

— Gebieder, uwe doorluchte gemalin — eene inwendige verwonding — Aristodemus geeft haar nog slechts een uur levens.

— Dan wilde ik, dat gij allen als waanzinnigen daarheen werdt gebracht waar de Cocytus door den eeuwigten nacht stroomt. Laat mij los, Tigellinus! Weg, Paulo, of ik verworg u! De booze wereld heeft mij een tiran genoemd, een volksvernietiger, een brandstichter! Gij, goden, daarboven, zoo gij toch meer zijt dan nietige hersenschimmen, dan zal ik u toonen, hoe Nero, de god der aarde, zich wreekt over uwe valsche listen! Gij hebt het er op aangelegd mij tot razernij te brengen! Nu zult gij u huiverend afwenden bij het aanschouwen van mijne toomeloze woede!

Uitgeput zonk hij op zijn zetel neer, maar in het volgende oogenblik rees hij weder op.

— Ik moet naar haar toe! Ik moet haar zien! Nog eenmaal wil ik haar lieve handjes vasthouden, die de rimpels van mijn voorhoofd hebben doen verdwijnen, wanneer al de ellende van deze wereld op mij losstormden. Paulo, vergezel mij! Zoo, uw arm! Paulo, Paulo, ik geloof, dat ook gij een schurk zijt.

— Ik blijf u trouw tot in den dood, mijn gebieder! Zie, ook mijne oogen staan vol tranen, want, zoo waar er een godheid is, ik kan u niet zien lijden.

Nero was niet in staat hem te antwoorden.

Alleen een zachte druk van zijne vingers bewees den vrijgelatene, dat de vorst van de oprechtheid zijner tranen overtuigd was.

Toen Nero het cubiculum binnentrad, waar Poppea troost- en hulpeloos nederslag, begon hij zenuwachtig te beven. Zij verroerde zich

niet. Nu en dan voer haar eene rilling door de leden, de strijd met den dood.

— Poppea! kreet hij handenwringend.

Een bitter lachje speelde om hare lippen; er kwam eene spotachtige uitdrukking op haar gelaat. Daarna bleef zij weder onbewegelijk liggen. Het bewustzijn scheen haar te verlaten.

Plotseling rees zij van haar rustbed op. Schrill, als de angstkreet van een waanzinnige, klonk het van hare lippen:

— Octavia! Hebt gij u nu verzadigd aan mijn bloed?

De oogen puilden uit hunne kassen.

Met gekromde vingers, als de klauwen van een roofvogel, sloeg zij drie, viermaal in de lucht. Daarna zonk zij achterover.

Het hoofd viel machteloos op den rechterschouder. Nog eenmaal knarsten de tanden, als van verkropte woede over het mislukken van al hare schitterende plannen, en... Poppea Sabina was dood.

HOOFDSTUK L

IN DE ARENA

Men had op de muren van Rome een grooten gladiatorenstrijd en dierenverjaging aangekondigd.

Sedert drie dagen was de regen neergevallen, en des anderdaags zou het aangekondigde schouwspel moeten plaats hebben, als de weergesteltenis het toeliet.

Men had de goden offeranden van allerlei aard geofferd, doch dezen schenen geen behagen te vinden om zich over het klagende volk te erbarmen, wild vlogen de wolken over het capitolium heen en drenkten de uitgedroogde assche met haar verkwikkend nat.

Rome treurde.

Doch tegen den avond begon de lucht plotseling op te helderen, de nevelen vlogen uiteen, en Phoebus in zijn gouden zonnewagen, weet zich met zijn krachtige paarden een doortocht te banen.

Een algemeen vreugdegeroep gaat te Rome

op. Bij de deuren der huizen werden spoedig offerschalen aangebracht, waarin kostbare reukwerken branden, want het volk zal zich in bloed mogen verlustigen.

Uit alle streken van het Romeinsche Rijk zijn reeds talrijke vreemdelingen aangekomen, het toegestroomde volk kan zich niet in de talrijke gasthoven herbergen en moet gedeeltelijk op de pleinen overnachten, daar onder de overdekte markten, in voorportalen der tempels, op de trappen van het Forum legeren zich de vermoeide vreemdelingen, en wachten den dag van morgen met ongeduld af.

De kinderen droomen in hun slaap van beren, panters en leeuwen; de slavinnen zijn gansch den nacht in de weer om de laatste hand te leggen aan de feestkleederen hunner meesteressen.

Nauwelijks zijn de sterren door het eerste

morgenlicht verdrongen of geheel Rome is te been.

De slavinnen scheppen spoedig de glimmende asch aan den huiselijken haard in ijzeren vaten bijeen, om de verlatene huizen tegen brandgevaar te beveiligen, de deuren worden met frisch groen behangen, de straten met welriekende olie besproeid.

Edele vrouwen in prachtige draagstoelen, grijsaards en kinderen, heeren en slaven, allen spoeden zich naar de plaats waar de bloedige gevechten zullen worden geleverd.

Zelfs zieken en verminkten vergeten voor het oogenblik hunne smarten en gebreken, waar zij zich bij de juichende menigte aansluiten, die rusteloos op de arena aandringt, ten einde de beste plaatsen in bezit te nemen.

Op sommige plaatsen werd het gedrang zoo groot dat veertig mannen en vrouwen verpletterd werden.

De marmeren zitplaatsen worden bezet door duizenden en nogmaals duizenden, die hier zijn bijeengestroomd om met brandende nieuwsgierigheid de tooneelen gade te slaan, waarbij men op voorbeeldlooze wijze verachting van den dood, woeste dapperheid en groote behendigheid aan den dag zal leggen.

In de schouwspelplaats heerscht een gegons, alsof millioenen bijen heen en weder vliegen.

De banken zijn door gangen, die zich naar het middelpunt uitstrekken, in afzonderlijke wigvormige loges of cunëen verdeeld.

Deze loopen naar beneden smal toe en kunnen tusschen de bovenste- en middelgaanderij het grootste aantal toeschouwers bevatten.

In den ruimen omtrek zit hier het gepeupel van Rome met zijn grauwe en gehavende kleeding dicht opeen gepakt.

Daar zit ook de arbeidende klas. Men ziet er de ververs, goudsmeden, vruchten- en groentenverkoopers, wagemakers, kramers, vollers bijeen, de een hangt op den ander, vervolgens aanschouwt men er zakkendragers met hunne vereelte handen, lager nog gemeene soldaten, verder ook nog koks, werksters, naaisters en weefsters, eindelijk nog eene menigte landlieden.

Hoort hoe zij brullen, lachen en schreeuwen: welk eene opgewonden taal slaan zij uit, welk een gejoel, gejammer en getier!

Ieder, die binnentreedt, wordt met spottende uitroepen begroet; ruwe woorden, die op alle banken dezer afdeeling herhaald worden, verraadden de afkomst dezer laag gezonken menigte.

Eenige stappen lager zit de middenstand, het gezelschap is er uitgelezen, de kleeding smaakvoller. Sierlijke kapsels, armbanden en halsketenen door schoone vrouwen uit den burgerstand — de ambtenaars- en kunstenaarswereld — gedragen, karakteriseeren met de verschillende gewestsspraken, die hier gesproken worden.

Nog eenige trappen lager zijn de loges der aanzienlijken, rijken, patriciërs en andere edelen.

Wat een pracht alhier: alles schittert en fonkelt, het is al van goud, purper en zijde. Het schijnt alsof de tempels hunne goden en godinnen naar dit feest hebben afgevaardigd.

Welk een aangename geur van welriekende zalven en oliën! Slavinnen zijn in de loges van hunne meesteressen onophoudelijk in de weer, op glimmende kolen reukwerken uit Arabië te strooien. Liefelijk kronkelt de geur uit het bekken van den drievoet naar boven.

Daar ontstaat opeens een beweging; uit duizenden en nogmaals duizenden kelen wordt een geroep aangeheven.

De keizer is daar, de keizer met zijn gevolg!

— Heil u Cesar! Heil den keizer! klinkt het op alle zitplaatsen; doeken waaïen, de geheele schouwburg is in beweging; aan het juichen en het schreeuwen schijnt geen einde te komen.

De keizer heeft in zijn tribune plaats genomen. Zijn zetel is met purperen kussens bedekt, alles blinkt er van goud, en vier gouden leeuwen torsen het baldekijn.

Allengs bedaart het gejuich, er wordt uit de loge van den keizer een teeken gegeven dat het schouwspel een aanvang zou nemen.

Aller oogen richten zich nu naar den ingang van de Arena.

De scharnieren van het groote ijzeren traliewerk knarsen en een groep van vijf en twintig gladiatoren door den lanista aangevaard, en door de tubablazers in veelkleurig gewaad voorafgegaan, komt in volle wapenrusting het strijdperk binnen.

De strijders dragen ijzeren helmen, scheenplaten en armbanden, die, evenals de zwaarden en schilden, in het zonlicht shitteren. Geen nauw kleed verhindert de vrije beweging der spieren. Met afgemeten schreden, richten zij zich paarsgewijze naar de groote keizerlijke loge.

De stoet wordt geopend door eenige paren, die op Gallische wijze gewapend zijn, daarop volgen de Traciërs, met het kleine schild, dan de Parmati in hunne bonte tunica's met het rechte zwaard. De samniten met groote, langwerpige schilden, vervolgens de goed uitgeruste equites op ongetoomde Barbariische paarden, gewapend met de paal en de hasta: het schild en de lans; blinkende armbanden prijken aan den rechter arm, zij zijn gekleed in tunica's en dragen helmen van vizieren voorzien op het hoofd.

Achter dezen volgen de retiarii of netwerpers zonder hoofddeksel met een wit subligaculum (voorschoot of schort) en banden om de beenen. Een net met de spira over den linker schouder, doet ze aanstonds kennen. Als wapen dragen zij den drietand en een korten dolk.

Op hen volgen de myrmillo's met den visch op den helm.

Daarna sluiten de bestiarii, de misdadigers, tot den dood veroordeeld, en die nu in zoo verre genade hebben verkregen dat zij zich tegen de wilde dieren mogen verdedigen, den stoet.

De een is een moordenaar, de andere een straatroover, de derde een vervalscher, zij vechten om hun leven.

Zij zijn bijna geheel naakt, hebben een stuk doek om den arm en banden om de beide beenen, terwijl zij slechts met een korten dolk en eene spies, van haken voorzien, gewapend zijn.

Aan de genade of ongenade van het volk prijsgegeven zullen zij hunne krachten op de woedende beesten beproeven.

Ave Caesar! Morituri te salutant! (Heil u Cesar, zij die ten dood gaan, begroeten u!)

Zoo klinkt de uitroep der strijders, terwijl zij de loge van den keizer voorbijgaan.

Op het teeken van den trompetter scharen zich de zwaardvechters aanstonds in rijen onder aanvoering van den lamita en kiezen hun tegenstander uit.

In het midden van de Arena blijven zijn staan. Het volk juicht de beroemde zwaardvechters toe of begroet ze op gebrul, men kiest partij, de strijd neemt een aanvang.

Met de behendigheid van den tijger en den moed van den leeuw vallen de tegenstanders op elkander aan, terwijl zij met het schild hunne lichamen bedekken en oog tegen oog met het korte zwaard de zwakke en onbeschermde plaatsen opzoeken ten einde een doeltreffenden stoot te kunnen toebrengen.

Langen tijd blijft de strijd onbeslist.

De schilden dreunen door de juist afgewende stooten, het stof vliegt op door de snelle bewegingen der voeten, die nu eens vlug eene andere plaats zoeken, dan weder, om den stoot af te wenden, tot aan de enkels in het zand boren.

Hoe schitterend weerkaatsen de stralen der zon in de schilden, hoe blinkt het glinsterend staal.

De zwaardvechter Appius, — die Lucius in zijn bloedig ambacht wilde opleiden — in zijn zweet badende, heeft het thans hard te verantwoorden. Reeds tweemaal door zijn ontzaggelijken tegenstander in het nauw gebracht, weerde hij, waar hij met een vluggen sprong van plaats veranderde, diens welbestuurden stoot met zwaard en schild af.

Welk eene vereeniging van bekwaamheid, vlugheid en behendigheid.

Plotseling neemt Bebrix, zijn tegenvechter, een aanloop, en al zijn reuzenkrachten op één stoot aanwendende, treft hij met een houw, vreeselijk genoeg om een stier ter aarde te velen, het schild van zijn tegenstrever, dat deze hem met bliksemsnelheid voorhoudt.

Het zwaard breekt en snort door de lucht.

Appius neemt van deze gelegenheid gebruik om den ongewapenden Bebrix het zwaard tot aan het heft in de zijde te stooten.

Een dikke stroom bloed vloeit uit de toegebrachte wonde; de gekwetste strijder zinkt op zijn schild neder; de toeschouwers roepen *Euge Appius*, het gebrul der menigte stijgt bij het zien van bloed tot razernij.

De ongelukkige gewonde heeft noch kracht, noch tijd om met de opgeheven rechterhand en uitgestrekten duim de genade der toeschouwers af te smeeken.

— *Bloed! Bloed!* weerklinkt het van de banken, en weldra heeft een tweede stoot hem door de keel gesneden.

De dienaren slepen het nog stuiptrekkende lichaam, aan een in de borst gestooten haak, door de *Porta libidineusis* (het doodenpoortje) in het ronde *spoliatorium*, waar het van zijne wapens ontdaan wordt.

De overwinnaar Appius, weder één lauwer rijker, verlaat onder daverende toejuichingen het strijdperk.

Intusschen hebben er in de andere deelen van de Arena overwinningen en nederlagen plaats gevonden.

In het *spoliatorium* zijn reeds vijf lijken binnen gesleept.

Aan het Noordeinde der Arena rennen twee ruiters met hunne vurige paarden op elkander in.

Nog heeft de een geen merkbaar voordeel op den anderen behaald, want beiden zitten goed in den zadel, helden en paarden schijnen uit één stuk gegoten, behendig en sierlijk werken zij met de speer en het ronde schild, terwijl zij de lenige lichamen aan alle zijden tegen worp en stoot beveiligen, toonen zij, dat zij het in hun handwerk tot eene groote mate van volkomenheid gebracht hebben.

Het nedergeslagen vizier houdt stand en afkomst verborgen; haast zoude men in verzoeking komen, om hen voor jonge reuzen te houden, zoo schoon en krachtig is hun lichaamsbouw.

De menigte volgt in gespannen aandacht den woesten kamp der onbekenden, wier

paarden met niet te bedwingen strijdlust, wijd opengespalkte neusgaten, kop tegen borst, met het witte schuim bedekt, in sierlijke wendingen den wil der ruiters nauwkeurig ten uitvoer brengen.

— Niet verder, Cyrillus! klinkt eensklaps eene stem uit een der aristocratische loges, laat af, mijn zoon, gij doodt uw broeder!

Maar het was reeds te laat; door de lans van den tegenstrever zwaar getroffen, ja, bijna geheel doorboord, stort een der ruiters met zijn paard in het stuivende zand ter neer.

De overwinnaar, met een storm van toejuichingen begroet, springt onmiddellijk van het paard, en na den stervende nog eenmaal in zijne armen geklemd te hebben, ijlt hij, van het gewoel der menigte gebruik makende, zoo snel hij kon de groote poort uit en op de zee aan.

Hij is waanzinnig geworden.

Door ijverzucht verteerd, heeft hij in een geregeld tweegevecht zijn tweelingbroeder verslagen.

Door de furiën gegeeseld vlucht hij naar het strand.

Een schreeuw, één sprong in de schuimende golven, en nog een menschenleven is uitgedoofd.

De moeder, die zonder dat zij er vooraf iets van vermoedde getuige was geweest van dien broedermoordenden strijd, werd bewusteloos uit hare loge weggedragen.

Laat ons thans een oogslag werpen naar een anderen kant der arena.

— Sta, Julius, het lust mij om den visch van uw helm te vangen.

Zoo klonk de spottende uitroep van den retiarus.

Doch, gelijk de snoek, terwijl hij loert op zijn buit, in het heldere water zoo onbeweeglijk stand houdt, als ware hij aan den grond geworteld, maar indien gij hem met een snellen greep weet te vangen, uw vuist het enkele water grijpt — daar hij met een korten slag van zijn staart zich zijwaarts gewend en aan uwen blik onttrokken heeft — zoo ook Julius.

Reeds zwaait het zware net van den retiarus boven zijn hoofd, reeds meent hij hem

daaronder gevangen en verward te zien, maar met een behendigen zisprong, ontkomt hij het weefsel, zoodat het net zich stuivend op het zand afdrukt.

Terwijl de retiarius zich vaardig maakt tot een nieuwen worp, velt de toeschietende secutor hem na een korten strijd ter neder.

Omgewoeld en vertrapt, bezaaid met bloedvlekken, die zich door hunne donkere randen afteekenen, ligt het strijdperk daar.

Reeds werden er elf lijken door het doodenpoortje weggesleept; afgemat van den strijd, vertrekken de overwinnaars met kransen versierd onder de toejuichingen der menigte, door den grooten uitgang, en de toeschouwers, gebruik makende van de pauze tusschen de gevechten en de jacht, stroomen door de vomitoriën, naar de tappers en de tallooze kramen die de arena omringen ten einde nieuwe krachten voor de jacht te verzamelen.

Een nieuwe laag zand wordt middelerwijl over den vloer uitgestrooid en Papillus, de bekende goochelaar, treedt op, om met zijn behendige kronkelingen den tusschentijd aan te vullen.

Met de lenigheid van een slang, weet hij zijn lichaam in de meest verschillende bochten te wringen, nu eens gaat hij op de handen, dan buitelt hij voorover, of springt door een ring, vervolgens zoekt hij zich al kronkelend een weg door recht opstaande dolken en weet zoo voortdurend de oogen der toeschouwers onwederstaanbaar aan zich te ketenen.

Een fijne stofregen van welriekende wateren, waarmede de pompwerken, die door slaven en muil dieren in beweging worden gebracht, de plaatsen der toeschouwers besproeien, verfrisschen en verkoelen intusschen de gloeiende atmosfeer.

Een nieuw sein door den trompetter op zijn serpent gegeven, doet de kijklustige menigte zoo spoedig mogelijk onder stooten en dringen de verlatene plaatsen weder opzoeken.

De zon is intusschen neergedaald en een verkoelend windje waait van over den Tiber.

De beesten knorren en brullen door het slaan der ijzeren hekkens woedend gemaakt.

Zij wrijven hun wangen en lijven langs de traliën van hunne hokken, terwijl zij onvermoeid op en neder gaan.

Nog een hoornsignaal, daar knarsen de traliëdeuren op hunne hengsels en braken hunne gevangenen uit.

De Romeinen zijn op de banken gaan staan, alle orde en regel is verdwenen; hoe brullen en woelen zij dooreen, even als de branding die tegen de rots aanklotst, als de zee door den stormwind is bewogen.

Beleedigingen en verwenschingen wisselen elkander af; in uitgelezene woorden en uitdrukkingen tracht men elkander den loef af te steken.

Noch ouderdom noch geslacht worden ontzien.

Aan het getier komt ten laatste een einde want met het verschijnen van een troep vlugge gazellen neemt de wilde jacht een aanvang.

De arme, onschuldige dieren dringen zich in een dicht kluwen bijeen, terwijl zij angstig met de koppen draaien en met hunne onthutste blikken de wreede schare om genade smeeken.

Sterke Molosser doggen, aan wie gedurende twee dagen het voedsel is onthouden, vliegen nu wild op hen aan en verscheuren met hunne onbarmhartige tanden de lichamen dezer arme dieren.

In sierlijke sprongen vliegen zij door het perk van het eene einde naar het andere, hoog wordt het stof door hen opgejaagd waar zij te vergeefs een uitgang in den circus zoeken.

Hunne krachten bezwijken, en door doodangst overvallen, storten zij eindelijk op de slanke knieën neder.

Rome jubelt op de banken.

Middelerwijl is ook aan de andere zijde de strijd tusschen mensch en dier begonnen.

Een vuige beer van Numidische afkomst, tracht zich met zijn wijfje onder wild gebrul van een laken te ontdoen, dat de bestiarius over hem heen heeft geworpen, doch wordt er hoe langer hoe meer in verward; door zijn tegenstander fel bestookt, bloedt hij reeds uit meerdere wonden.

Zijne lotgenoot door een lansstoot getroffen, kromt zich in wilde smart langs den grond.

Hartverscheurend zijn de klaagtonen der arme dieren, maar de menigte op bloed belust, begroet met handgeklap de list der menschen en de onmacht der dieren.

Daar stormt met groote sprongen, zoodat zij den grond nauwelijks schijnt te raken, eene jonge leeuw, onder dof gebrul het strijdperk binnen, en jaagt alle dieren in wilde vlucht voor zich uit.

Een naakte reus zal den strijd met haar moeten aanvaarden, maar het dier voor den menschelijken blik bevreesd, schijnt liever het haar opgedrongen gevecht te ontwijken.

Kreten van verwensching barsten nu uit de loges los:

— Vel haar neder! Vel haar neder! Foei! Foei! Gij ellendige kat.

De bestiarius, die om zijn leven, misschien ook om zijne vrijheid strijdt, werpt zich nu met vooruitgestoken dolk op het dier en de strijd neemt een aanvang.

Maar welk een gejuich gaat er thans weer onder de toeschouwers op.

— De stier van Julia! dreunt het door het kolossale gebouw.

— Hij zij gegroet! Hij zij ons welkom!

Door twee mannen geleid, met den fraaien mozaïken gordel om het lichaam, ongeduldig den kop schuddende, de staart hoog opgericht, door de neusgaten snuivende, het gouden touw in het kraakbeen van den neus, treedt het schoone, zwarte dier met dreunende stappen de Arena binnen.

Op den groet der menigte antwoordt hij met een zwak gebrul, zijne zwarte, glinsterende huid blinkt in de avondzon, zijn moedig en vurig oog daagt, evenals zijn krachtig gespierde nek, een geheele wereld tot den strijd uit.

Van de bovenste plaatsen roepen de lieden uit den lagen stand:

— Laat de kat los.

Op een gegeven teeken sluipt een jonge panter uit zijn hok, die nu met groote schreden het strijdperk rond gaat.

Het fraaie wilde beest ontlokt aan de nog woester menigte een kreet van bewondering.

Terwijl de panter in groote kringen de arena rondloopt, wordt hij opens zijn vervaarlijken tegenstander gewaar.

Met ontbloote tanden, nu eens ineenkrimpende, dan zich weder uitstrekkende den stier voortdurend in nauwer kringen naderende, schijnt hij op een gunstig oogenblik te wachten, om den strijd met voordeel te beginnen, maar de stier, die zijn vijand geen enkel oogenblik uit het oog verliest, volgt ieder dier bewegingen met kalmen blik, terwijl de naar beneden gebogen kop de scherpe hoornen ver vooruit doet steken.

De geheele menigte heeft partij voor den statigen stier gekozen.

— Bravo, stier, stoot maar toe! Zoo roepen zij van alle kanten.

Daar doet de panter een kort gebrul hooren en neemt opeens een geweldigen sprong; de stier weet echter zijn vijand op de hoornen te vangen en slingert hem met een machtigen ruk van zijn gespierden nek hoog in de lucht, zoodat hij draaiend en buiteland met een smartelijk brullen ter aarde valt.

De dappere overwinnaar, die zijn voordeel geen oogenblik uit het oog verliest, boort het geradbraakte dier nog den linker hoorn met eene zoo geweldige kracht in het middelrif, dat de dampende ingewanden te voorschijn komen en zijn slachtoffer, onder doffe smartkreten, op de plaats dood blijft.

Den stier, nog trillende van zijne inspanning, worden kransen en bonte stukken toegeworpen, en met een afgemat lichaam verlaat hij, onder de luide bijvalsbetuigingen der menigte, de kampplaats.

— Nogmaals geeft de trompetter een sein op zijn hoorn en met wilde sprongen stuiven achtereenvolgens buffels, leeuwen, beren, everzwijnen, panthers, herten en honden het strijdperk binnen.

Er vangt thans een jacht aan die zelfs de meest teugellooze fantasie voldoening kan geven.

Op de banken woelt en raast de menigte

mede, haar gebrul verdooft dat der wilde dieren in het perk.

Te midden van het gewoel dier beesten wandelt een grijsaard rond met een langen staf in de hand, gekleed in een met stof bedekt gewaad.

Zijne zilvergrijze haren zijn hier en daar uitgerukt, zijn lange baard reikt tot aan zijne knieën, zijne voeten zijn ten gevolge van zijne lange omwandeling vaneen gereten en met bloed bedekt.

Van tijd tot tijd staat hij stil en schijnt den dood met de grootste koelbloedigheid te trotseeren.

De dieren sluipen grommende om hem heen, terwijl zij hunne tanden doen zien, doch houden zich met duidelijke teekenen van vrees op een eerbiedigen afstand van deze vreemde verschijning.

— Hij is betooverd! roepen zij van boven.

— Grijp hem! Grijp hem! Hij is een Jood! Onze zuigelingen heeft hij geslacht en hun bloed gedronken.

Maar de Jood, zonder acht te geven op deze kreten, heft zijne handen ten hemel en roept den God zijner vaderen aan.

— God van Abraham, Isaak en Jacob. Dertig jaar lang wandel ik zonder huisvesting en zonder rust te vinden op deze aarde rond, uit mijne verdroogde oogen vloeien geene tranen meer, mijn lichaam is uitgeput en uitgeteerd, mijne voeten zijn vaneengereten. Getroffen en vervolgd door den vloek van uw goddelijk woord, door alle schepselen versmeten, van alle deuren verstooten, ontwijkt de dood mijne schreden, dien ik overal te vergeefs zoek. Erbarm U over mij, Heer van het Heelal, ge-

nade, genade, doe uw rampzalig kind dan toch eindelijk den lang gewenschten dood vinden.

De dieren brullen, maar de Jood gaat ongedeerd midden door hen henen en richt zijne schreden naar het Westen, om voor de zesde maal zijn rusteloozen tocht opnieuw aan te vangen.

.. .. .

De zon is neergedaald en de menigte uiteengegaan.

Doodsche stilte heerscht in het amphitheater.

De donkere schaduwen, door de zwarte muren afgeworpen, doen denken aan geesten en reusachtige monsters.

Uilen en andere nachtvogels dwarrelen door de gangen en fladderen huiveringwekkend door het kolossale gebouw heen en weder.

Ginds sluipt een afgedwaalde jakhals over de steenen banken, door den lijkreuk herwaarts gelokt, daar beweegt zich nog het lichaam van een langzaam wegstervend dier, dat men vergeten heeft te verwijderen; in zijne onmiddellijke nabijheid blinkt een dolk van een gedooden kampvechter, half door het zand bedekt; uit een plek geronnen bloed bobbelen kleine gasblaasjes op en verpesten de lucht.

De stilte van het graf heeft het gedruisch van zoeven vervangen, de spoedig ingevallen nacht bedekt de gruwelen van den dag met zijn dichten sluier en smoort de zuchten van menschen en dieren, die er straks nog met den dood worstelden.

Alles is stil en de schitterende sterren beschijnen met haar zacht licht zoowel de rechtvaardigen als de boozen.

HOOFDSTUK LI

EEN BRUILOFTSFEEST

— Wilt gij stil zijn, verduivelde beesten!

Zoo bromde Pias, de oppasser der dieren in de arena, terwijl hij toornig van zijne rustplaats opspringt en hij voegt er brommend bij:

— Kan men dan geen enkel oogenblik slapen!

Met de puntige ijzeren stang, die hij uit een hoek te voorschijn haalt, steekt hij nu on-

barmhartig tusschen de traliën der hokken naar de leeuwen en de panters, die zich, terwijl zij knorren en de tanden laten zien, naar den achtersten hoek hunner gevangenis terugtrekken.

In het voorbijgaan geeft hij een beer nog een slag op zijn snoet, dat deze het uitgilt van pijn en gooit den wilden stier een emmer water in 't gezicht.

— Zie zoo, nu hebt gij uw avondeten! bromt hij, en legt zich in een kwade luim weer op zijn slaapbank neder.

Van achter in de donkere gang, ontwaart men een naderend licht.

Het is de brandende flambouw van den slaaf, die zijn meester voorlicht.

Anthonius, de hoogepriester van Rome naast den Cesar, de hoogste waardigheidsbekleeder, volgt den fakkeldrager zeer voorzichtig op den voet en staat meermalen stil om bevend zijn eigen schaduw gade te slaan, die de geheele zoldering bedekt.

Met angstigen blik nadert hij de hokken, door wier traliën de vurige oogen der opgesloten beesten hem dreigend aanstaren.

Bij het zien dezer twee personen beginnen de dieren te brommen, slaan met hunne sterke staarten tegen den grond en toonen geeuwend hunne vreeselijke tanden.

De beren hebben zich op hunne achterpooten opgericht, zoodat hun lang, ruige lichaam zooveel mogelijk uitgestrekt is, en waar zij de aan de tot bloed gelekte klauwen naar buiten steken, schijnen zij met hunne valsche oogen om medelijden te smeeën.

Op aanvraag van den opperpriester had de oppasser de dieren doen vasten, en hun reeds sedert twee nachten alle voedsel onthouden.

Anthonius vat de slippen van zijn toga zorgvuldig bijeen, daar hij bevreesd is dat de dieren er anders hunne scherpe klauwen zullen in slaan, dringt zich zoo dicht mogelijk tegen den overstaanden muur aan, en verlaat zoo snel mogelijk de vreeselijke plaats.

Bij een logge, doch zware deur gekomen, neemt de hoogepriester den fakkel uit de handen van den slaaf en gaat naar binnen.

Het is eene nauwe, bedompte ruimte, waar

hij zich thans bevindt. De lucht is er flauw en duf, een klein lampje dwalmt er in een hoek, terwijl in de nis een gebroken schaal met meelbrij en een kruik met vuil water staan.

Verder is de vloer van den kerker der arena, waarin de Christenen worden opgesloten, met zwarte modder bedekt.

In het midden van dit ellendig vertrek knielt eene vrouwelijke gedaante neder, haar hoofd ligt op hare borst, de haren hangen los over hare schouders en in de samengebonden handen houdt zij een houten kruis.

Haar gewaad is door tranen bevochtigd, haar handen zijn door het knellen der harde boeien bebloed en opgezwollen, de borst gaat snel op en neder.

Anthonius nadert haar, legt zijn hand op den schouder en spreekt:

— Lucia, zie mij aan, ik ben 't, de hoogepriester Anthonius, voor de laatste maal kom ik tot U, om u geluk en vrijheid aan te bieden; verlaat de doffe muren van uw kerker, voortaan zult gij U in zijde en purper kunnen kleden, geef slechts gehoor aan mijne vurige bede; zweer den God der Christenen af, keer terug tot de goden uwer vaderen, offer hun alleen, wier wraak gij in uw dwaasheid op den hals hebt gehaald; kom, volg mij, ik toch kan u het leven schenken.

Lucia, die nu de oogen opslaat en hem onverschrokken aanziet, antwoordt:

— Ga weg! Noch uwe betuigingen, noch uwe bedreigingen kunnen mij bewegen, om dien God te verlaten, dien ik mijn hart heb toegewijd. Zie het kruisbeeld, dat ik hier in mijne handen omklemd houd, is een kleinood waarbij al uwe schatten in het niet zinken! Vervolg mij niet langer met uwe aanbiedingen; geen vrijheid, geen purper noch goud zullen mij ontrouw maken aan mijn geloof: aan mijn God alleen wijd ik mijn hart en leven. Vertrek! Als ik vastgebonden ben aan den paal, zal ik dien God der Romeinen verkondigen; luide zal ik er voor uitkomen, dat ik eene christene ben.

— Welnu, ongelukkige, sidder dan voor mijne wraak! Hoort gij de wilde dieren brul-

len, zij zullen zich weldra mogen vergasten aan uw vleesch! Hoort gij niet reeds het geschreeuw der menigte die van ver en nabij samenloopt om getuige te zijn van uw dood en dien van uw broeder? Wij zullen dan zien, of die God u zal redden, dien gij u tot beschermmer hebt gekozen. Dat ellendig kristen gebroed zal ik vernietigen, omdat zij het oude geloof verlaten en zich vermeten hebben, om oneenigheid en ongehoorzaamheid in Rome's nieuwe muren te zaaien. Gij zijt een hoop laffe kwaaddoeners, brandstichters, des doods schuldig.

— Laster niet.

— L cia, nogmaals: sidder voor mijne wraak!

Onmiddellijk ijde de hooge priester weg, de deur valt achter hem toe, en in koortsachtige opgewondenheid snelt hij door de gangen, gewelven en leege straten naar de woning van den Aedilis.

— Plautus, ik kom, dus spreekt hij den heer des huizen aan, om uwe dochter Sempronia ten huwelijk te vragen; ik heb echter geen lust om met haar te praten, deel haar mijne keuze mede, binnen twee dagen zal het bruiloft zijn. Hebt gij 't gehoord, Plautus?

De oude staat verbluft over dit onverwachte en spoedige aanzoek.

— Begrijpe wie het kan, maar den hooge priester mijne dochter weigeren, ware in ieder geval eene dwaasheid!

Zoo denkt hij, en begeeft zich hoofdschuddende naar de vrouwenvertrekken.

* * *

De hooge priester Anthonius zal morgen met Sempronia, de dochter van den Aedilis, in het huwelijk treden.

Zoo roepen de omroepers aan de hoeken der straten.

Koks, slaven en vischvrouwen scholen, in de nieuw herbouwde arbeiderswijk, samen en fluisteren met elkander, want deze aankondiging komt onbegrijpelijk voor.

— Zoo spoedig reeds! zegt een van hen.

— Hoe is 't mogelijk, en waarom juist met haar? zoo vragen de moeders.

— Wat een geluk voor zoo'n jong ding, om

de vrouw van den hooggepriester te worden, zoo spreken de jaloersche meisjes.

Het strekt ten slotte allen tot troost, dat zij met de bruiloft vrij eten en drinken zullen hebben, en wat meer nog, dat den volgenden dag ter eere van de pas gehuwden in de arena eene groote voorstelling en een jacht op christenen zal plaats vinden. Anthonius heeft het voornemen om den trouwen Romeinen, met toestemming van Claudius Nero, een schouwspel aan te bieden, zooals dit in dien tijd te Rome dikwijls plaats vond.

— Komaan, het is goed, hij trouwe wie hij wil en wanneer hij wil, als wij slechts worst, meê, wijn en eene vertooning hebben.

Spoedig stijgt op de markt de prijs van eieren en groenten, de visch kost meer dan vroeger, gevogelte is nauwelijks te bekomen, en wildbraad buitengewoon duur.

Zoo een bruiloft komt nooit zoo licht weder, en daarom, zoo redeneeren de kooplieden, moeten wij er gebruik van weten te maken.

De dag van het huwelijk is eindelijk aangebroken.

Sempronia maakt haar toilet en zij heeft op den purperen leunstoel in het midden van het vertrek plaats genomen.

Het zwarte haar hangt achteloos op haar schouders, terwijl de kleine, bloote voetjes op een tijgervel rusten.

Eene jonge slavin doet haar fijne, lederen voetzolen aan, wier zachtgele zijden banden om teenen en enkels gewonden worden; een gesp van onyxsteen houdt de gekruiste linten der sandalen van boven bijeen.

De losgewoelde haren liggen verward in de hand der ornatrix, die ze met den ivoeren kam zorgvuldig uiteenhaalt.

Met vaardige hand kiest de slavin de oliën en pomaden, die zij eerst in het vlak harer handen vermengt en wrijft om ze dan met watjes op het haar uit te strijken.

Het gescheiden voorhaar verdeelt zij vervolgens door middel van zestien geheimzinnige spelden, aan iedere zijde in drie afdeelingen slingert zij er de vitta, den wollen band, doorheen, waarvan de uiteinden in den knoop aan het achterhoofd verdwijnen.

Ook de vlecht is in drie deelen gevlochten, zij wordt eerst naar voren en dan naar achteren gelegd, waardoor de holte gevormd wordt, die den door eigen hand geplukten krans van verbena's en rozen zal bevatten.

De schoot van Sempronia vonkelt en schittert van de daarin uitgespreide sieraden.

Met de kleine vingers woelt zij in het goud, de steenen en paarlen, die de bruidegom haar van morgen ten geschenke heeft gezonden.

Vreugde straalt uit haar onschuldige oog, wanneer zij de ringen en oorbellen beziet, die tot sieraad aan hare vingers en ooren zullen strekken, en met ongeduld gaat zij in den spiegel, dien zij in hare linkerhand houdt, den voortgang van haar kapsel na, dat zijne voltooiing nadert.

Het goudkleurige haarnet is weldra over hare vlechten en lokken gespannen; de oogharen en wenkbrauwen zijn zwart geverfd; een dunne laag blanketsel bedekt de bleeke wangen.

Als nu ook de oranjekleurige bruidsluier, die van achteren tot op den grond afhangt, is vastgehecht, staat Sempronia van haar stoel op, want twee slavinnen werpen haar met hoog opgeheven armen de sneeuw witte regilla — doek voor gehuwde vrouwen — over het hoofd, terwijl de ornatrix met angstvallige zorg er over waakt dat het kapsel niet op eenige wijze beschadigd wordt.

De plooiën van het gewaad worden nu langs alle zijden heengetrokken en glad gestreken.

De wollen gordel met de Herculesknoopen, het attriboot der bruid, voltooiën haar toilet.

Een halssnoer van fijn goud gevlochten, waaraan kleine klokjes hangen, en van weerszijden in een slot, dat met robijnen versierd is, te zamen komt, omringt den hals.

Twee zware paarlen worden haar in de ooren gehangen, de vingers met kostbare ringen versierd, de armbanden aangedaan en nu verlaat zij aan de hand der bruideidster schitterende in de volle pracht van hare jeugdige schoonheid, voor altijd haar vertrouwelijk kamertje, de muren aan herinneringen zoo rijk, de meubelen en al de stomme getuigen harer

onschuldige droomen en prettige kinderlijke spelen.

Zij wendt het eerst hare schreden naar den huiselijken haard, waar zich de Penaten van het ouderlijke huis bevinden en offert met tranen in de oogen de kleine bruine koorntjes in de vlammen der schaal, slaat dan een laatsten langen blik naar buiten op de zwaluwen en kirrende duiven, die op de goot zitten en treurig op hun voeder wachten.

Ook denkt zij nog vol liefde aan hare trouwe slavinnen, die haar weenend omringen, maar zich spoedig met een zucht ontrukkende aan alles, wat haar zoo dierbaar is, ijlt zij naar het atrium, waar deelnemende bloedverwanten en vriendinnen haar vol verlangen staan op te wachten.

De nieuwsgierige menigte verdringt zich sedert den vroegen morgen in de straten, langswaar de bruiloftstoet zijn weg moet nemen: edelen, huisvrienden, leegloopers, bloedverwanten en cliënten, soldaten, kinderen, koopvrouwen en matrozen; kortom de halve stad is op de been en ziet met klimmend ongeduld het voorbijtrekken van den optocht tegemoet.

Het plein voor de woning van den Aedilis is met safraan en zaagsel bestrooid, en opgevuld met groepen van verschillenden ouderdom en stand.

Guirlandes van rozen en bonte linten hangen aan de deurposten van de woning der bruid.

Op ijzeren drievoeten branden groote vuren, die met pijnboomenhout en den zinnebeeldigen distel onderhouden worden.

De hoorns der trompetters doen hun knetterend geluid vernemen, het volk pakt zich in de hoeken opeen en schaart zich langst de muren, want Anthonius, de bruidegom, gekleed in een helder witte toga met purperen randen afgezet, met gele sandalen aan de voeten, en het hoofd met rozen omkransd, is thans in hun midden verschenen. Door eene menigte zijner cliënten en bedienders gevolgd, wordt hij bij zijne nadering door de omstanders met eerbied begroet en betreedt onder de

juichkreten der menigte den drempel van het huis der bruid.

Zijn gelaat staat somber en ernstig, zijne lippen trekt hij krampachtig samen.

In het voorportaal is het altaar opgeslagen.

De pronuba leidt de bevende bruid tot den bruidegom en legt hunne handen ineen.

De offerpriester brengt een schaap den doodsteek toe.

Zoodra het lichaam van het dier geopend is, worden door de aanwezige auspices, onder het aanroepen van de godinnen Ceres en Juno pronuba, uit de ingewanden de voortekenen opgemaakt.

Uit de ligging der darmen en de vlucht der valken voorspellen zij het bruidspaar eene gelukkige toekomst.

Het zachte vel van het offerdier spreiden zij nu over de zitplaats uit, waarop de verloofden zich nederzetten.

De bruid strooit wierook in de gouden offerchalen en besprengt het altaar met wijn, nadat zij de woorden van den priester aangehoord en het hoofd geheel in den sluier verborgen had.

Thans doen de fluiten zich hooren en steekt de offerknaap, *Camillus*, met een brandend pijnboomenhout het altaarvuur aan, waarop het bloedende offerdier is neergelegd.

De verloofden begeven zich nu naar het brandende offer en richten de gewone formuliergebeden aan de goden Tellus en Mars picummus, die de gunstige voortekenen gezonden hebben.

Daarop loopen zij, terwijl de *Flamen*, de priester van eene bepaalde, afzonderlijke godheid, hun met het vuur en het water voorafgaat, driemaal van de linker- naar de rechterzijde om de gewijde plaatsen heen, terwijl zij de formulieren nazeggen.

Een knaap met schoone lokken houdt gedurende dien plechtigen omgang het *Cumerum*, een korf waarin zich graankorrels en vruchten bevinden, die in het vuur op het altaar geworpen worden, vast.

Aan de aanwezigen wordt de mola, de bruiloftskoek uitgedeeld en de vrienden scharen zich weldra aan den disch.

Het bruiloftsmaal is afgeloopen. De zon begint reeds lange schaduwen af te werpen, daar de dag ten einde neigt.

De jonge bruid wordt nu aan de wachtende menigte, die luide jubelkreten doet hooren, door de bruidleidster voorgesteld.

De flambouwen worden spoedig aangestoken, overal ontstaat eene vroolijke beweging, uit eigen aandrang schaart zich het volk in twee rijen, zoodat de bruiloftstoet een vrijen doortocht heeft, waar deze zich naar het huis van den bruidegom zal begeven.

De kinderen klauteren boven op de muren en hooge plaatsen, of dringen tot de voorste rijen door, om toch niets van zulk een zeldzaam feest te missen.

De schoone Sempronia wordt door twee sierlijk uitgedoste knapen aan de armen geleid; haar zacht gelaat is voor de helft door den sluier bedekt, hare tanden klapperen, haar gang is wankelend en menigmaal krimpt zij verschrikt ineen, wanneer het geroep der menigte haar weder opnieuw in de ooren dreunt.

Volgens oud gebruik strooit de bruidegom aan hare zijde als hij het huis uittreedt, noten en geld onder de kinderen, die er zich met groote begeerte op werpen.

Het met linten versierde spinnerokken en spinnenwiel, wordt de bruid nagedragen; bloedverwanten en vriendinnen sluiten zich bij den stoet aan, vijf jonge vrouwen met fakels in de hand omringen het bruidspaar.

Langzaam vervolgt de optocht zijn weg naar de woning van den bruidegom.

Maar kan er ooit een ongelukkiger dag worden uitgevonden dan de Idus van Mei? Waarlijk, het is niet te verwonderen dat de goden bedenkelijke teekenen doen aanschouwen: de offerdieren in den tempel waren heden bloedeloos, boden uit het zuiden hebben het bericht meegebracht, dat in den afgeloopen nacht zwermen van krekels de akkers verwoest hadden; afgedwaalde wandelaars hebben meegedeeld, dat gezang en vreemde geluiden uit de spelonken tot hen zijn doorgedrongen, en dat het metalen standbeeld van Astaste in den vroege morgen tonen heeft

doen hooren, zooals die meer op onheilvolle dagen vernomen werden.

Deze en dergelijke praatjes loopen bij het volk om.

Anthonius ziet strak voor zich neder, nauwelijks waagt hij het om nu en dan de oogen op te slaan; in groote afgetrokkenheid volgt hij zijne jonge bruid.

De stoet bereikt thans het marktplein.

Tegen den achtergrond, naar het Zuiden, verheft zich aldaar een hoog zwart gebouw, dat op hooge pilaren en bogen rust; de ondergaande zon werpt lange, zwarte schaduwen in de benedenste voorportalen.

Op de tinne der arena zitten de raven in lange rijen naast elkander om te gaan slapen.

Door de tonen der trompetten verschrikt, vliegen zij weder op en beschrijven in dichte zwermen, onder een luid gekras, dat alles overschreeuwt, als ware onheilsboden, eenige kringen in de lucht boven de hoofden der toeschouwers.

Anthonius kijkt op, en eene rilling gaat er over zijn lichaam, terwijl het bloed in zijne aderen verstijft als zijn oog op de arena valt, want deze zwarte muren houden een rampzalig meisje gevangen.

Het is alsof de raven, die zwarte ongeluksvogels, niets anders krassen dan Lucia! Lucia!

Die naam dringt hem van alle zijden in de ooren. Lucia! zoo klinkt het van boven, Lucia! klinkt het op aarde!

De wreedaard verbergt spoedig zijn gelaat, dat zoo bleek als was is, in de plooiën van zijn toga, want de grond schijnt onder zijn voeten weg te zinken en geheel ontsteld, bereikt hij het einde der markt.

De oogen van Sempronia zwemmen in tranen, die in ruimere mate vloeien, naarmate haar bevende voeten haar verder van de ouderlijke woning verwijderen.

Op het punt gekomen waar zich vier straten kruisen, haalt zij, overeenkomstig het gebruik, een zilveren munt uit den zak en offert deze aan de Lares compitales, den straatgoden. Eene zachte stem fluistert haar toe:

— Moed, Sempronia, moed, mijn kind!

Sempronia ziet op, een vreugdekreet ontsnapt haar mond, want onder de menschenmassa heeft zij Beatrix, hare voedster, herkend, die zich niet door den verren afstand, die haar van Rome verwijderd, heeft laten afschrikken, om nog eenmaal haar geliefd zoogkind te zien en aan het hart te drukken.

Sempronia bezielt dan ook nieuwe moed, en met vasten tred nadert zij de woning van den bruidegom.

De zon is reeds onder gegaan, fakkels en vuren verspreiden hun rossen gloed.

De stoet houdt stil, en een uitroep van vreugde wordt door de menigte aangeheven, want het bruidspaar is aan de woning van den opperpriester aangekomen.

Volgens het heerschend gebruik gaat nu de bruidegom voor zijn deur staan en doet met luider stem de vraag:

— Wie zijt gij, die hier verlangt toegelaten te worden?

De bruidt antwoordt:

— Waar gij heer zijt, daar ben ik de vrouw.

Zij bestrijkt nu de posten der deur met wolvenvet, opdat de goden haar ingang mogen zegenen en bewindt insgelijks de stijlen met wollen banden, om zoo het huis onder de bescherming der Laren te plaatsen.

De bruid, die nu reeds voor de oogen van het volk tot *Mater-familia* verheven is, wordt door twee speelgenooten over den drempel getild, opdat zij haar voet niet zoude stooten; in het voorhuis besprengt de *pronuba* haar met het heilige water; de hagedoornen fakkel wordt aan den nieuwen huiselijken haard ontstoken om wiens bezit de nu nog bijeen zijnde vrienden strijd voeren, terwijl Sempronia, door de *pronuba* vergezeld, de woning van haar bruidegom betreedt.

— Wie gaat er mede naar de koorddansers?

Zoo roepen de jongens elkander toe, die weldra tot een grooten troep aangroeien en nu de laatste straat doorbollen om op het *Campum boarium*, de markt, te komen.

Een heldere glans, teweeggebracht door vuren, die op het midden van de markt zijn aangestoken en door de lampen, die aan den

schouwburg, tenten en herbergen hangen, beschijnt de bonte menigte, welke van den bruiloftsoptocht komende, zich nu hierheen begeven heeft.

Aan de uitstallingen der koks en worstenkoopers gaat het meeste om, want eenieder, wien het geluk ten dee' is gevallen, om van de geldstukken, die gedurende den optocht gestrooid werden, een of meerderen meester te worden, ging zich nu eens aan warme worst te goed doen.

Botuli en *hilae*, bloed- en gerookte worsten, werden met spek, ham en honingbrood in menigte verkocht.

De meê en zure wijn spookten weldra in het hoofd, en de uitgelaten vreugde openbaarde zich al zeer spoedig op de meeste onderscheidene wijze.

Een groot getal had zich om een stelling geplaatst, waar enkele bruine, door de Afrikaansche zon verbrande koorddansers, in eene korte tunica met hooge coturner aan de voeten hunne halsbrekende kunsten ten uitvoer brachten.

Op een tooneel, daarnaast opgeslagen, deden eenige athleten proeven met zwarte gewichten; goochelaars wrongen hunne lichamen door nauwe ringen, terwijl jonge meisjes eenige armzalige koperen muntjes trachten te verdienen, door op de handen te loopen en te duikelen.

Een weinig verder stond de tent van een dierentemmer, waar zich zeldzame beesten uit de wouden en wateren van Afrika bevonden, zooals halfdoode slangen en krokodillen, halfgeplukte en hongerige struisvogels, eenige apen en tamme, magere gazellen.

Een kraam, helderder verlicht dan al de anderen, werd door een schaar van kooplustigen en nieuwsgierigen belegerd.

Op de planken blinken de te koop gestelde voorwerpen.

Het zijn godenbeelden, ruw uit hout gesneden, en blauw of geel geschilderd, doch hier en daar met goud afgezet.

Alles is voor spotprijs te koop gesteld.

— Twee as het stuk! zoo roept de verkoper of kunstenaar; verder vindt men er nimbi,

ijzeren kronen, die moeten dienen om de hoofden der goden voor het vuil der vogels en vledermuizen te beveiligen; ringen, waarop het kopstuk van Jupiter gegraveerd is, amuletten van hout en ivoor; allerlei soort van karikaturen, skeletten van slangen en hagedissen om de gevolgen van een boozen blik af te wenden, in talk en gips gesneden godenbeelden, die met glaskralen zijn opgesierd.

Op de aangezichten der omstanders kan men duidelijk een groote begeerte lezen om zich eenige der in hun oog zoo prachtige voorwerpen aan te schaffen, maar het geld is reeds voor de worst uitgegeven, voor de goden bleef er geen enkele as meer over.

Aan de zuiderzijde der markt heeft plotseeling een geweldige oploop plaats, overal hoort men den roep: *Nazareners!*

Onmiddellijk worden de kramen en herbergen verlaten, terwijl allen zich in de aangewezen richting voorwaarts spoeden.

Een treurige optocht, aangevoerd door gerechtsdienaars en gevolgd door tierende vrouwen en kinderen, gaat nu juist de markt over.

Twee jonge lieden Dorus en Julia, beiden christenen, zijn vastgeklonken als moorde-naars, daar zij weigerden aan het bevel van den keizer te gehoorzamen en aan de heidensche godheden te offeren.

Door de rechtbank veroordeeld om voor de wilde dieren geworpen te worden, voeren de beulsknechten hen naar de afschuwelijke kerkers der arena.

Het volk volgt hen onder het uiten van talrijke scheldwoorden; steenen en modder worden van alle kanten op hen geworpen.

— Naar de leeuwen! zoo schreeuwen vrouwen en kinderen.

— Werpt de Nazareners voor de leeuwen! zoo herhaalt men in koor.

De geheele menigte dringt zich om de ongelukkigen heen, en onder woest getier stormt de reeds toenemende menschenmassa op den ingang der arena los.

Zoo snel mogelijk klimt men de trappen op en door stooten en dringen worden de beste plaatsen veroverd, die den volgenden dag niet aan de zon zullen blootgesteld zijn.

INHOUD

	Blz.
I Het plan van Agrippina	3
II De oude bedelaar	10
III Het drama op den berg	18
IV De tijgerin	30
V Het offer	39
VI Op zee	45
VII Het hol van moeder Barbilla	55
VIII De jonge priester	61
IX In doodsgevaar	71
X Aan het Romeinsche hof	78
XI De jonge Imperator	85
XII De ontmoeting	94
XIII De verdwijning van Christina	101
XIV De smart van Nero	107
XV De strijd tusschen liefde en plicht	117
XVI De driekantig geslepen dolk	126
XVII De brandbrief	133
XVIII Nero bij zijne moeder	139
XIX De schaking	146
XX Pallas versmaad	150
XXI De ontvoering	153
XXII Moeder en zoon	157
XXIII De keerzijde in het gemoed van den Imperator	168

TWEEDE DEEL

DE MARTELAARS VAN HET CHRISTENDOM

I Saulus	173
II De HH. Maria Magdalena, Martha, Lazarus en Joseph van Arimathea	177
III De H. Petrus te Rome	184
IV Seneca onderricht zijn leerling, dat Agrippina de moordenares van Claudius is	191
V De wraak van Christina	197
VI Octavia en Christina	202
VII De giftbloem der dwingelandij	206
VIII Arme Octavia	213
IX De twee kinderen	218
X De verachte secte	223
XI Athene	228
XII Vlucht van Lucius	233
XIII De geheimzinnige gevangene	237
XIV Het feest van Bacchus	242
XV Op zee	248

XVI Een gastmaal ten huize van Sempronius Graccus	252
XVII De samenzweerders	257
XVIII De aanslag	267
XIX Het plan van Tigellinus	274
XX De eerste aanslag	279
XXI De moedermoord	285
XXII De kerk van Athene	293
XXIII De dienst der Goden	298
XXIV Het orakel van Delphi	302
XXV Het besluit	307
XXVI Nasporingen van Lucius	312
XXVII Vrienden in den nood	317
XXVIII Nieuwstijdingen	322
XXIX Een oproer	327
XXX De ontmoeting	331
XXXI De aanklacht	336
XXXII Het vonnis	340
XXXIII De volkswoede	344
XXXIV Octavia's besluit	349
XXXV Het plan van Poppea	352
XXXVI Arme Octavia	355
XXXVII Vervolging	361
XXXVIII Licht in den avond	366
XXXIX Romeinsche lijkplechtigheid	372
XL Rome in brand	377
XLI De plichtigen	381
XLII De Christenbeul	386
XLIII De HH. Petrus en Paulus	390
XLIV De H. Marcus	394
XLV De eerste vervolging	398
XLVI Het blijde wederzien	403
XLVII De fakkels van Nero	408
XLVIII De mismoed van Paulo	412
XLIX De straf	416
L In de arena	420
LI Een bruiloftsfeest	426
LII Wat Sempronia in den kuil der Christenen zag	434
LIII De marteldood	439
LIV De Kelten	445
LV In slavernij	452
LVI Plantinus in slavendienst	455
LVII Het brandmerk	461
LVIII Het oproer der slaven	464
LIX De marteldood	468
LX Het einde van een dwingeland	471

KEIZER NERO

OF DE

eerste martelaren van het Christendom

BEWERKT DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

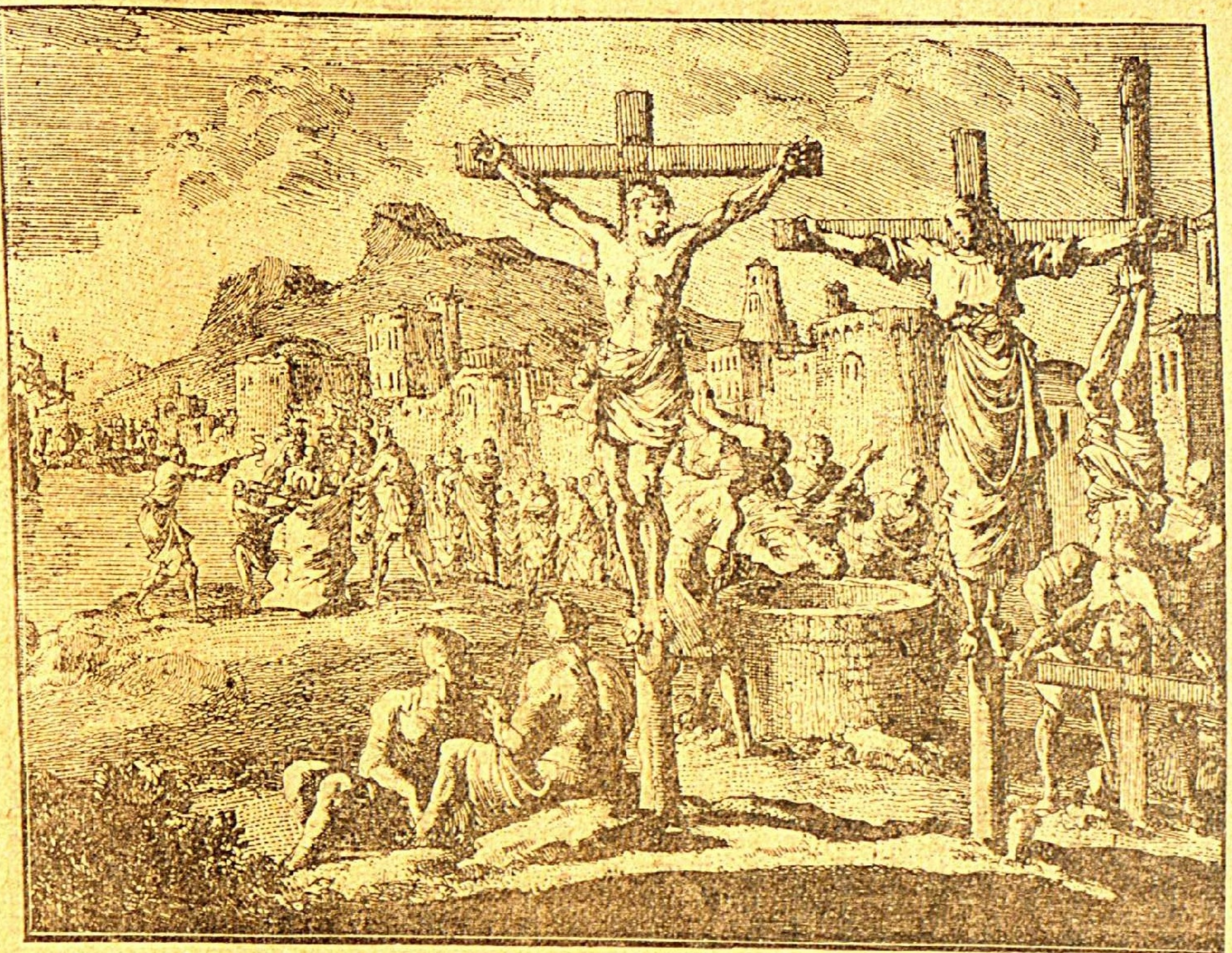
NATIONALE DRUKKERIJ

St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.

vrijgelaten slaven, nu 's keizers gunstelingen, de afstammelingen dezer ridders, wier verwijfdheid den naam ontverde van *trossules*, door hunne videren om den moed die zij aan den dag legden bij het veroveren der stad Trossila, in Etrurië, verworven, — verdrongen elkander op deze baan.

Op zekeren dag dat Plantinus gewoonte zijns meesters rijtuig mendde,

Folteringen der eerste Cristenen.

kwam eensklaps eene belemmering des wegs der Numidiërs vaart stuiten. Het was de vermaarde matrone Metella, die daar juist voorbijkwam, voorafgegaan en gevolgd door een gansche heir van slaven en slavinnen.

Zij lag uitgestrekt in haren draagstoel, de linkerarm rustend op een prachtig kussen, het hoofd bedekt met een sluier van zoo lichte gaas dat

— Gij hier ! kreet de knaap ! ... Gij ook zijt dan tegen onze verdruk-
kers opgestaan ?

— Gij vergist u, klonk het kalme antwoord des Armeniaans, ik
wierd enkel ter dood verwezen omdat ik een God aanbid zooals gij daare-
ven wenschet er een aantetreffen.

— Wat beduidt gij ?

— Ik ben christen.

Christenen die levend worden verbrand.

Plantinus zag Nafel verwonderd aan. Meermaals reeds had hij dien naam
van christen hooren uitspreken, doch telkens met de diepste verachting ;
de belijders van dien godsdienst had men hem afgeschilderd als zijnde een
hoop ellendige booswichten, en hun godsdienst zelve als een verdictsel uit
Judeën overgewaaid, waar hij de lagere volksklassen die steeds op nieu-
wigheden gesteld zijn, had misleid.